

TER BESLISSING

Aan

de minister

16/4

Generale Thesaurie
Directie Deelnemingen

Persoonsgegevens

nota

Publicatie Kamerbrief Structurele oplossingen TenneT
Nederland en TenneT Duitsland

Datum

11 april 2025

Notanummer

G2025-32

Bijlagen

1. Advies MR
2. Kamerbrief Structurele oplossingen TenneT Nederland en TenneT Duitsland (openbaar)
3. Toetsingskader garantie TenneT Nederland
4. Beleidskeuzes uitgelegd TenneT Duitsland
5. Kamerbrief Structurele oplossingen TenneT Nederland en TenneT Duitsland (vertrouwelijk)
6. Afschrift Eerste Kamer
7. Openbaar te maken beslisnota's
8. Vertrouwelijk ter inzage te leggen beslisnota's
9. Vertrouwelijk ter inzage te leggen onderzoeksrapportage
10. Communicatieplan
11. Persbericht TenneT

Paraaf	Via	Via	Via	Via	Via	Via	Via
Minister	P-gv.	BOA	IRF	P-gv.	FEZ	P-gv.	COM
	via mail 14/4	via mail 14/4	via mail 14/4	via mail 13/4	via mail 14/4	via mail 13/4	via mail 11/4

Aanleiding

De Kamerbrief Structurele oplossingen TenneT Nederland en TenneT Duitsland (incl. o.a. het Toetsingskader garantie TenneT Nederland) is doorgeleid naar de MR. Met deze nota leggen wij u voor: (i) de verzending en ondertekening van de parlementaire stukken en de overige stukken die openbaar of vertrouwelijk worden gedeeld, (ii) de communicatie en (iii) het verzoek van de CEO van TenneT voor een bespreking. De MR-advisering (bijlage 1) volgt via de reguliere weg.

Kern- en beslispunten

(i) Parlementaire stukken.

Zodra de MR instemt met de garantie voor TenneT Nederland wordt dit koersgevoelige informatie. Juridisch zijn wij verplicht koersgevoelige informatie zo snel mogelijk publiek te maken.

- Bent u akkoord met het verzenden van de Kamerbrieven direct na de goedkeuring van de VJN en de Kamerbrieven in de MR?
 - Wij adviseren positief, vanwege de koersgevoelige informatie.
 - De VJN kan niet direct na goedkeuring in de MR naar de Kamer worden gestuurd vanwege de cijfermatige en redactionele processen na afronding van de besluitvorming. Dit betekent dat de Kamerbrieven hierdoor eerder (waarschijnlijk één dag) naar de Kamer worden gestuurd dan de VJN.
- Wilt u de Kamerbrieven alvast ondertekenen (bijlage 2, 5 en 6)?
- Bent u akkoord met het openbaar maken van de huidige nota en de nota's over TenneT Nederland (bijlage 7)? De omkaderde passages worden gelakt.
- Bent u akkoord met het vertrouwelijk ter inzage leggen van de nota's over TenneT Duitsland (bijlage 8) en het rapport met de validatie van de reservering voor TenneT Duitsland en het garantieplafond voor TenneT Nederland (bijlage 9)?

(ii) Communicatie

Het communicatieplan bevat een nieuwsbericht, een reactieve spreeklijn en O&A's.

TenneT publiceert een persbericht over de schuldhierstructurering

Vertrouwelijke bedrijfsinfo

Vertrouwelijke bedrijfsinfo

Vertrouwelijke bedrijfsinfo

- Bent u akkoord met het communicatieplan van Financiën (bijlage 9)?

Vertrouwelijke bedrijfsinfo

Vertrouwelijke bedrijfsinfo

Toelichting

Communicatie

- Met TenneT en de juridische adviseurs van TenneT en de staat is geconcludeerd dat op het moment dat de MR instemt met de garantie voor TenneT Nederland koersgevoelige informatie ontstaat. We zijn o.b.v. de Wet op het financieel toezicht verplicht dit zo snel mogelijk openbaar te maken.
- Wij stellen daarom voor om de Kamerbrieven, direct na de MR goedkeuring van de VJN en de Kamerbrieven, te publiceren. De VJN en de eerste suppletoire begroting volgen iets later, omdat daarin de laatste cijfermatige en redactionele processen na afronding van de besluitvorming nog verwerkt dient te worden.

Vertrouwelijke bedrijfsinfo

Politiek/bestuurlijke context

N.v.t.

Informatie die niet openbaar gemaakt kan worden

Deze nota bevat vertrouwelijke bedrijfsinformatie die niet openbaar gemaakt mag worden in het belang van de staat. Als deze nota openbaar wordt gemaakt, worden de betreffende passages gemarkeerd.

Doc	Datum	Titel document	Lakgronden
1	12-11-2024	Nota - min - Bespreeknota Financiering TenneT Nederland	Persoonsgegevens; Vertrouwelijke bedrijfsinformatie
2	5-12-2024	Nota - min - Financieringsmodel TenneT Nederland	Persoonsgegevens; Vertrouwelijke bedrijfsinformatie
3	26-2-2025	Nota - min - TenneT Nederland: uitwerking garantie	Persoonsgegevens; Financiële en economische belangen van de staat; Vertrouwelijke bedrijfsinformatie
4	25-3-2025	Nota - min - Kamerbrief Structurele oplossingen TenneT Nederland en TenneT Duitsland	Persoonsgegevens; Vertrouwelijke bedrijfsinformatie

DEP.V
HEDEN
TER BESPREKING
Aan
de minister

Generale Thesaurie
Directie Deelnemingen

Persoonsgegevens

nota

Bespreeknota financiering TenneT Nederland

Aanleiding

Eerder hebben wij u geïnformeerd over de financiering van TenneT Nederland (bijlage 1). Parallel aan deze nota ontvangt u een nota ter bespreking over de financiering van TenneT Duitsland. Beide nota's zijn ter bespreking; u hoeft nu geen besluiten te nemen. Deze nota's zijn tevens ter achtergrond voor het gesprek dat u op 15 november heeft met de RvC en RvB van TenneT. De definitieve besluitvorming zal in principe plaatsvinden bij VJN.

Bespreekpunten

- Hoe kijkt u naar de scenario's: kapitaalstorting, garantie of leningen?
- Hoe ziet u de betrokkenheid van de minister van KGG in het vervolgproces, mede in relatie tot het IBO?

Kernpunten

- In de Kamerbrief van september (bijlage 2) heeft u aangegeven dat de Nederlandse staat voornemens is om zelf zorg te blijven dragen voor de financiering van TenneT Nederland. TenneT Nederland heeft een kapitaalbehoefte van € 13,5 miljard¹ tot en met 2029. Stortingen specifiek aan TenneT Nederland zijn saldo-relevant en moeten worden gedekt.
- Wij hebben onderzoek gedaan naar de alternatieve financieringsopties (garanties en leningen). Mogelijk is in alle scenario's een kapitaalstorting nodig die gedekt moet worden. In bijlage 3 vindt u het conceptrapport.
- De Kamerbrief was mede namens mKGG verzonden. mKGG heeft een beleidsbelang bij het invullen van de financieringsbehoefte, in de verantwoording naar de Kamer is het een keuze om mKGG mogelijk meer te betrekken en medeverantwoordelijk te maken.
- Onderstaande tabel geeft inzicht in voor en nadelen van de verschillende financieringsopties.

Vertrouwelijke bedrijfsinfo

Vertrouwelijke bedrijfsinfo

Vertrouwelijke bedrijfsinfo

 Mocht er gekozen worden voor de kapitaalstortingen of de leningenvariant, dan kan een instrumentgarantie verstrekt worden aan deze obligaties. Alleen de huidige obligaties krijgen dan een garantie. Hiermee kan hetzelfde effect bereikt worden als via de instellingsgarantie.

Datum
12 november 2024

Notanummer
2024-0000504755

- Bijlagen
1. Nota Investerings-agenda en financiering TenneT
 2. Kamerbrief Structurele oplossingen TenneT
 3. Conceptrapport: Alternatieve financiering TenneT

¹ Dit betreft de eigenvermogensbehoefte bij een A-minus rating (uitgangspunt deelnemingenbeleid).

	Huidig: kapitaal storten (A-minus / BBB+)	Alternatief: leningen	Alternatief: instellings-garantie
Financieringskosten Tennet voor Rijksoverheid²	Geen extra financieringskosten A-minus rating: basis scenario. BBB+ rating: Dit leidt tot een 0,15-0,25%-punt hogere rente. Dit leidt tot extra rentekosten voor TenneT in 2032 van € 80 tot € 140 miljoen per jaar. Dit zal leiden tot een lagere winst van TenneT.	Lagere financieringskosten t.o.v. huidige situatie De staat leent goedkoper dan TenneT. Hierdoor worden kosten bespaard. De additionele staatsschuld zal de rentekosten van de Nederlandse staat doen toenemen (sterker dan bij het alternatief garantie). Dit effect vindt direct plaats. Ter indicatie: TenneT geeft in de periode 2025-2032 toewijze bedrag mld. aan schuld uit. Dit kan leiden tot € 165 -250 mln. aan opbrengsten. Deze inschatting is afhankelijk van aannames.	Lagere financieringskosten t.o.v. huidige situatie In eerste instantie zal een garantie niet of nauwelijks leiden tot hogere rentekosten voor de staat. TenneT zal goedkoper lenen. Alsnog zal TenneT duurder lenen dan de staat³. Vanwege de garantie zullen de rentekosten voor de staat licht toenemen. Ter indicatie: TenneT geeft in 2025-2032 toewijze bedrag mld. aan schuld uit. Dit kan leiden tot € 165- 250 mln. aan opbrengsten. Deze inschatting is afhankelijk van aannames.
Effect Rijksbegroting	Kapitaalbehoefte leidt tot stijging staatsschuld en verslechtering EMU saldo als niet wordt ingepast A-minus rating: kapitaalbehoefte van € 13,5 mld. inpassen. BBB+ rating: kapitaalbehoefte van toewijze bedrag mld. inpassen Een kapitaalinjectie is EMU-saldo en -schuldrelevant.	De staatsschuld zal met ongeveer 5%-punt stijgen. De hierboven beschreven extra opbrengsten zijn niet saldorelevant maar wel schuldrelevant. Mogelijk is er een aanvullende kapitaalstorting nodig.	Geen directe impact op de staatsschuld⁴ De hierboven beschreven extra opbrengsten zijn niet saldorelevant maar wel schuldrelevant. Mogelijk is er een aanvullende kapitaalstorting nodig. Indien de garantie materialiseert is het gematerialiseerde bedrag wel EMU-schuld en EMU-saldo relevant.
Transparantie	Transparant De investeringsagenda van TenneT is het directe gevolg van keuzes in energiebeleid en zou dus transparant terug moeten komen in de Rijksbegroting. Door een kapitaalbehoefte worden de uitgaven transparant in de Rijksbegroting weergegeven en dit heeft een signaalwerking.	Transparant De lening wordt aan de uitgavenkant weergegeven, bij ophogingen van het leningplafond is er een beperktere signaalwerking dan bij een kapitaalbehoefte.	Minder transparant Er wordt alleen een verplichting opgenomen, op verplichtingen wordt zeer beperkt gestuurd. Dit gaat ten kosten van de transparantie en de signaalwerking.

² De extra opbrengsten vanuit de leningen/garantie zullen neerslaan bij de Rijksbegroting, omdat TenneT een premie zal betalen. Een alternatief financieringsmodel heeft geen impact op de tarieven.

³ We observeren dat instellingen die een garantie hebben, alsnog duurder financiering ophalen dan het land dat de garantie afgeeft. Voorbeelden waar naar is gekeken zijn KfW en FMO. Het verschil tussen de instelling met een garantie en het land dat de garantie uitgeeft bedraagt ongeveer 30 basispunten.

⁴ Het CBS heeft aangegeven dat de garantie niet leidt tot een verhoging van de staatsschuld. Er is een risico dat TenneT wordt geclassificeerd als sector overheid. Dan gaat de schuld van TenneT in de staatsschuld. Dit risico is er altijd en het CBS heeft aangegeven dat de garantie dit risico niet verhoogt.

Effect deelnemingen-beleid	BBB+ niet in lijn met deelnemingenbeleid. A-minus rating: geen verandering. BBB+ rating: niet in lijn met vuistregel deelnemingenbeleid.	Niet in lijn met deelnemingenbeleid TenneT kan niet meer zelfstandig schuld ophalen. Dit beperkt de zelfstandigheid en is een van de kenmerken van een deelneming.	In lijn met deelnemingenbeleid TenneT blijft zelfstandig schuld ophalen. De deelneming FMO heeft ook een instellingsgarantie.
Tucht van de markt	Volledige tucht van de markt Doordat TenneT zelfstandig financiering ophaalt heeft het een additionele efficiëntieprikkel.	Geen tucht van de markt De hiernaast beschreven efficiëntieprikkel komt te vervallen. Hierdoor komt een gedeelte van de marktwerking die deelnemingen karakteriseren te vervallen.	Minder tucht van de markt De hiernaast beschreven efficiëntieprikkel zal waarschijnlijk kleiner worden omdat TenneT een garantie vanuit de staat heeft. Hierdoor komt een gedeelte van de marktwerking te vervallen.
Onomkeerbaarheid	N.v.t.	Slecht omkeerbaar TenneT moet weer een adequate FFO/netto schuld hebben, hiervoor moet de volledige kapitaalbehoefte gestort worden. De bestaande leningen zullen blijven uitstaan. Mogelijk moet de treasury afdeling van TenneT weer worden opgebouwd.	Zeer slecht omkeerbaar TenneT moet weer een adequate FFO/netto schuld hebben, hiervoor moet de volledige kapitaalbehoefte gestort worden. De opzegtermijn van de garantie is > 12 jaar. Het intrekken van de garantie zal als een terugtrekkende beweging worden gezien. Dit leidt tot hogere rentekosten voor TenneT.

Toelichting

1. Aanleiding en moment van besluitvorming

Recent hebben wij u geïnformeerd over de maatregelen rondom de investeringsagenda van TenneT. In het IBO Bekostiging Elektriciteitsinfrastructuur zal geadviseerd worden over een besluitvormingsproces, zodat nieuwe investeringsplannen integraal gewogen kunnen worden (bij komende voorjaarsbesluitvorming). De inzet van ons is dat geen besluitvorming plaatsvindt zonder dat het effect op de nettarieven bekend is. Daarnaast dient ook vooraf bij de besluitvorming het effect op de financieringsbehoefte (impact op kapitaalstorting, leningen en garantie) helder te zijn, zodat dit meegenomen kan worden in de besluitvorming. Het is niet wenselijk om op de 10-jaars investeringsagenda te sturen middels de financiering van TenneT Nederland, omdat het op dat moment zeer complex en kostbaar is om projecten te annuleren.

In de Kamerbrief van september 2024 heeft u aangegeven de informatie uit het onderzoek naar alternatieve financieringsopties (garanties en leningen) dat onderdeel is van IBO Bekostiging Elektriciteitsinfrastructuur wil benutten om bij Voorjaarsnota 2025 een besluit te nemen over de vorm van de structurele oplossing voor de financiering van TenneT Nederland. Dit deelonderzoek hebben wij vooruitlopend op het IBO uitgewerkt. Dit onderzoek is nog niet door de IBO-werkgroep behandeld. Het IBO kan afwijkende conclusies trekken.

Voor het aantrekken van private investeerders in TenneT Duitsland is het belangrijk om zicht te hebben op wat er met TenneT Nederland gaat gebeuren. Het financieel beleid van TenneT Nederland hangt namelijk samen met:

2. Opties voor de financiering van TenneT Nederland

Huidig model: kapitaal storten

In het huidige model wordt kapitaal gestort door de staat als aandeelhouder om ervoor te zorgen dat TenneT Nederland een adequate FFO/Netto schuld heeft voor een A-minus *credit rating*. Een alternatief is om de *credit rating* van TenneT Nederland te verlagen naar BBB+ en daardoor minder kapitaal te storten (Vertrouwelijke bedrijfsinfo miljard). Hierdoor zou de rating niet meer in lijn zijn met de vuistregel uit het deelnemingenbeleid.

Vertrouwelijke bedrijfsinfo

Vertrouwelijke bedrijfsinfo

Alternatief: leningen

In dit model wordt de volledige financieringsbehoefte van TenneT Nederland ingevuld via leningen vanuit de staat. De leningsfaciliteit wordt verschaft aan TenneT op een vergelijkbare manier als de huidige lening van de staat aan TenneT. Hierbij wordt jaarlijks vastgesteld wat de verwachte financieringsbehoefte is van TenneT. TenneT kan dan gedurende het jaar in tranches de financiering opvragen bij de staat. TenneT Nederland heeft geen eigenstandige *credit rating* meer nodig en hoeft niet te voldoen aan de FFO/Netto schuld eisen voor TenneT Nederland. Deze variant vereist periodiek parlementaire goedkeuring en wordt opgenomen aan de uitgavenkant waardoor de kosten van TenneT zichtbaar in de Rijksbegroting staan, waarmee het parlement transparanter wordt geïnformeerd. De hogere rentelasten worden echter op een ander begrotingsartikel opgenomen, als onderdeel van de totale rentelasten voor de financiering van de staatsschuld. De totale som aan uitstaande leningen zal in 2032 ongeveer 1 miljard bedragen.

Deze optie heeft impact op de inrichting van de werkzaamheden van het Agentschap. Het beleid en de processen rondom de financiering van de staatsschuld zullen hierop aangepast moeten worden. Dit zal zich dan ook vertalen naar (een beperkt aantal) extra FTE.

Alternatief: instellingsgarantie

TenneT Nederland krijgt een instellingsgarantie. Dit houdt in dat wanneer TenneT Nederland niet meer aan haar financiële verplichtingen kan voldoen, de Nederlandse staat dit invult. Wij achten deze kans miniem, omdat TenneT haar inkomsten genereert in een wettelijk gereguleerde markt. Staatsdeelneming FMO heeft ook een instellingsgarantie. De *credit rating* van TenneT Nederland zal hierdoor AAA worden. Om AAA te worden moet de garantie waarschijnlijk een opzegtermijn van minimaal 12 jaar hebben. Omdat TenneT Nederland op deze manier ervan verzekerd is dat zij een AAA-rating heeft, hoeft TenneT niet meer te voldoen aan de aanvullende eisen van de kredietbeoordelaars (waaronder de FFO/Netto schuld eisen). Het totale plafond onder de garantie voor TenneT zal waarschijnlijk minimaal [redacted] miljard bedragen.

De garantie wordt als een verplichting opgenomen in de Rijksbegroting, verplichtingen zijn minder zichtbaar in de begroting en hier wordt minder op gestuurd waardoor deze variant minder transparant is. De hogere rentelasten wordt echter op een ander begrotingsartikel opgenomen, als onderdeel van de totale rentelasten voor de financiering van de staatsschuld.

3. Samenhang schulderstructurering

Vertrouwelijke bedrijfsinfo

4. Vervolgproces

Alle drie de opties betreffen een aanpassing in de Rijksbegroting. Deze stukken dienen voorgelegd te worden in de MR en vervolgens aan het parlement. Dit zal meelopen in het proces van de Voorjaarsnota.

Communicatie

N.v.t.

Politiek/bestuurlijke context

- Op 17 september 2024 heeft u een Kamerbrief verstuurd waarin u de kamer informeert over onder andere de structurele oplossing voor de kapitaalbehoefte van TenneT Duitsland en TenneT Nederland.
- Een technische briefing met de Tweede Kamer over de opties voor TenneT Duitsland is gepland op 21 november 2024.
- De Kamerbrief over de structurele oplossingen is geagendeerd voor het commissiedebat staatsdeelnemingen op 28 november 2024.
- Bondskanselier Scholz heeft op 6 november minister van Financiën Lindner ontslagen. De heer Kukies is benoemd als nieuwe minister van Financiën. Nieuwe Duitse verkiezingen in het eerste kwartaal van 2025 zijn zeer waarschijnlijk.

Informatie die niet openbaar gemaakt kan worden

Deze nota bevat vertrouwelijke bedrijfsinformatie die niet openbaar gemaakt mag worden in het belang van de staat. Als deze nota openbaar wordt gemaakt, worden de betreffende passages gemarkeerd.

DEPV
TER BESLISSING
Aan de minister

15/12

Dank voor al het (denk)werk!
Drie punten voor mij belangrijk:
• grip op garanties/risico's (toetsingskader)
• grip op investeringsagenda (zitten jullie al goed op)
• geen precedent naar andere deelnemingen.

Generale Thesaurie
Directie Financieringen

Persoonsgegevens

nota

Beslisnota financieringsmodel TenneT Nederland

Datum

5 december 2024

Notanummer

2024-0000545230

Afgestemd met

DJZ, FEZ, IRF, BZ, AGT

Bijlagen

1. Kamerbrief Structurele oplossingen kapitaal-behoefte TenneT
2. Bespreknota TenneT Nederland

Aanleiding

In de Kamerbrief van september (bijlage 1) heeft u aangegeven dat de Nederlandse staat voornemens is om zelf zorg te blijven dragen voor de financiering van TenneT Nederland (vanaf nu: TenneT). Recent hebben wij de verschillende financieringsmodellen met u besproken (bijlage 2). In deze nota beantwoorden we de vragen die u hierover had en vragen op uw verzoek uw akkoord voor het voornemen voor de instellingsgarantie.

Beslispunten

- 8 • Bent u akkoord met het voornemen tot het verstrekken van een instellingsgarantie aan TenneT?
- 8 • Indien u akkoord bent met dit voornemen, werken we de instellingsgarantie verder uit en zal dit vervolgens ter besluitvorming worden ingebracht in de Voorjaarsbesluitvorming. De MR en vervolgens het parlement dienen in lijn met het beleidskader risicoregelingen deze instellingsgarantie goed te keuren.

Kernpunten

- Voor de financiering van TenneT hebben wij eerder drie opties voorgelegd: het huidige model (kapitaal storten), leningen en een instellingsgarantie. De voor- en nadelen van deze opties zijn eerder met u gedeeld (bijlage 2).
 - De instellingsgarantie wordt, gegeven de huidige situatie van een hoge financieringsbehoefte, als meest passend financieringsmodel gezien, omdat:
 - o het geen effect heeft op het EMU-saldo en de EMU-schuld¹.
 - o een substantieel voordeel wordt verwacht op de financieringskosten (oplopend tot € 100'en miljoenen per jaar);
 - o de optie in lijn is met het deelnemingenbeleid en de onafhankelijke positie van TenneT in stand blijft; en
 - o een gedeeltelijke controle vanuit de obligatiemarkt behouden blijft.
- De nadelen van de instellingsgarantie zijn dat deze moeilijk omkeerbaar is en dat er een minder grote signaalwerking is rondom de kosten die TenneT moet maken.

¹ Het CBS heeft aangegeven dat de garantie niet leidt tot een verhoging van de staatsschuld. Er is een risico dat TenneT op termijn wordt geclassificeerd als sector overheid. Dan gaat de schuld van TenneT in de staatsschuld. Dit risico is er altijd en het CBS heeft aangegeven dat het mogelijk is dat de garantie dit risico op termijn vergroot. Het is echter onduidelijk hoe groot dit risico is en daarnaast blijft de uiteindelijke beoordeling hiervan aan Eurostat.

Toelichting

Uw vragen

- *Vraag: Waarom is dit niet eerder geïmplementeerd?*

De keuze voor het huidige model is ingegeven vanuit het principe dat een deelneming zichzelf financiert met eigen vermogen (ingebracht door de staat) en vreemd vermogen (zelfstandig opgehaald op de markt). Bij dit model past in principe geen risicoregeling aangezien de deelneming zichzelf financiert ('nee, tenzij'-beleid). Hierdoor wordt een kleiner beroep op de Rijksbegroting gedaan en kan een deelneming optimaal gebruikmaken van het hefboomeffect van financiering met vreemd vermogen. Daarnaast moet de deelneming zich verantwoorden tegenover de financiële markten en dit leidt tot een extra controlemechanisme. Bij TenneT is vanwege de grote investeringsagenda een kapitaalstorting van de staat nodig om voldoende vreemd vermogen op te kunnen halen. Dit legt een groot beslag op de Rijksbegroting en daarom is naar andere financieringsopties gekeken. Daarnaast geldt voor TenneT dat het tot voor kort als geïntegreerd Nederlands/Duits bedrijf werd aangestuurd.

Vertrouwelijke bedrijfsinfo

Vertrouwelijke bedrijfsinfo

- *Vraag: Is dit ook toepasbaar op andere deelnemingen?*

Momenteel halen bijna alle deelnemingen, net als TenneT, zelfstandig vreemd vermogen op. In de toelichting is op basis van een afwegingskader inzichtelijk gemaakt of andere deelnemingen in aanmerking komen voor een instellingsgarantie. Hieruit blijkt dat dit eventueel een optie is voor TenneT, COVRA en FMO en in mindere mate ook voor Gasunie. FMO heeft reeds een instellingsgarantie. Het beleidskader risicoregelingen stelt dat de staat terughoudend is met het verstrekken van garanties ('nee, tenzij'-beleid). Mocht voor een van deze deelnemingen een kapitaalvraagstuk spelen, dan kan de instellingsgarantie als een van de mogelijke opties mee worden genomen, maar zoals hierboven beschreven betreft een kapitaalstorting de uitgangspositie.

Vervolgproces

Wanneer u goedkeuring geeft voor de instellingsgarantie, dan zullen wij de volgende vervolgstappen zetten:

- Uiterlijk maart 2025: Toetsingskader wordt aan u voorgelegd ter goedkeuring; Inbrengen instellingsgarantie (inclusief toetsingskader en budgettaire verwerking) bij Voorjaarsnota. Hierbij wordt nog gekeken op welke begroting de instellingsgarantie moet worden geplaatst (KGG of Financiën, zie hieronder);
- Verwacht 23 april: Publicatie instellingsgarantie bij Voorjaarsnota;
- Verwacht 23 april: Kamerbrief met structurele oplossing TenneT Nederland en stand van zaken structurele oplossing TenneT Duitsland
- Verwacht 25 april:

Vertrouwelijke bedrijfsinfo

Vertrouwelijke bedrijfsinfo
- Verwacht eind juni: Goedkeuring parlement instellingsgarantie

- Na goedkeuring parlement: contract tekenen tussen TenneT en de staat rondom de instellingsgarantie. Daarna kan TenneT schuld aantrekken met de instellingsgarantie

Begroting

Er wordt gekeken naar de mogelijkheid om de financiering van TenneT op de begroting van KGG te zetten.

De mogelijke voordelen hiervan zijn:

- TenneT voert beleid uit waar MKGG verantwoordelijk voor is. MKGG moet via de garantie dan ook budgettaire verantwoording afleggen bij het parlement voor de effecten van het energie- en elektriciteitsbeleid.
- Dit dwingt KGG extra om bij beleidsambities op het gebied van elektriciteit de effecten voor de investeringsagenda van TenneT vroegtijdig inzichtelijk te maken, omdat deze gevolgen hebben voor hun begroting.

Een nadeel is:

- De minister van Financiën is aandeelhouder van TenneT. Zorgdragen voor de financiering van TenneT is de taak van de aandeelhouder. Daarom is tot nu toe de financiële steun (kapitaalschieten en leningen) altijd via de begroting van Financiën gedaan.

We leggen een voorstel over op welke begroting de instellingsgarantie moet komen uiterlijk in maart ter goedkeuring aan u voor.

Vervolgstep – Toets kredietbeoordelaars

De beslissing tot het voornemen voor een instellingsgarantie leggen we nu al aan u voor, zodat TenneT de instellingsgarantie bij de kredietbeoordelaars kan toetsen. Met deze toets wordt geverifieerd of de instellingsgarantie inderdaad het volgens de financieel adviseurs verwachte effect heeft: (i) TenneT Nederland krijgt een *credit rating* van AAA en (ii) er is geen additionele storting nodig voor TenneT Nederland om de financiële ratio's op holding niveau in stand te houden. De uitkomst van deze toets is dan bekend voor de Voorjaarsnota. Mocht uit de toets onverhoopt toch komen dat er een kapitaalbehoefte resteert of dat de garantie niet het gewenste effect heeft op de *credit rating* dan kan dit meegenomen worden bij de finale besluitvorming.

Toetsingskader

Er zal een toetsingskader worden opgesteld voor de instellingsgarantie. Hieronder zijn de belangrijkste mogelijke uitgangspunten weergegeven voor het toetsingskader. Het definitieve toetsingskader wordt zoals hierboven geschetst uiterlijk in maart nog apart aan u voorgelegd ter goedkeuring:

- **Garantiepremie:** De premie bedraagt ~0,5%. TenneT zal dit betalen bovenop de rente die zij zal betalen voor de schuld die zij aantrekt op de private markt. De exacte premie wordt door de financieel adviseur van de staat en TenneT vastgesteld. Deze premie verlaagt de staatschuld en heeft geen impact op het EMU-saldo.
- **Opzegtermijn:** Er is een opzegtermijn vastgesteld van 12 jaar. Hiermee kan TenneT obligaties aantrekken met een looptijd van maximaal 12 jaar. Voor deze obligaties is het dan helder dat gedurende de gehele looptijd van de obligatie de instellingsgarantie in werking is. Daarmee wordt zekerheid voor de obligatiehouders gecreëerd. De instellingsgarantie kan in de eerste 5 jaar niet worden opgezegd.

Houd wel graag grip op het eventueel "te maken" aangaan van nieuwe garanties. Deze zijn niet gratis en vormen in zekere zin een formeel risico, dus daar moet wel grip op blijven.

8

Heel goed

- **Looptijd:** Er is geen einddatum voor de instellingsgarantie vastgesteld. De garantie is in principe echter niet oneindig. Bij elke evaluatie zal gekeken worden of er een noodzaak is voor de garantie en of TenneT eventueel ook zonder de garantie zou kunnen. Aan de hand van deze evaluatie kan besloten worden om de garantie op te zeggen (met de geldende opzegtermijnen zoals hierboven beschreven). Hierbij zal voornamelijk gekeken worden of TenneT de financieringsopgave zelfstandig zou kunnen invullen. De verwachting is dat de garantie minimaal de komende 10 jaar niet wordt opgezegd, omdat de verwachting is dat de kasstromen van TenneT de komende 10 jaar nog niet dermate hoog zullen zijn dat TenneT zich zelfstandig zou kunnen financieren tegen acceptabele financieringskosten.
- **Garantieplafond:** De instellingsgarantie kent een plafond. TenneT kan niet meer schuld aantrekken onder de garantie dan dit plafond.
 - o Dit plafond wordt bepaald door de benodigde schuldbehoefte voor minimaal de komende 5 jaar en de bestaande schuld van TenneT bij elkaar op te tellen. De exacte horizon moet nog vastgesteld worden. Bij bijvoorbeeld een horizon van 5 jaar bedraagt dit plafond in 2025 € 1,5 miljard. Des te langer de horizon, des te hoger het garantieplafond. De schuldbehoefte is gebaseerd op de verwachte wettelijke verplichte investeringen van TenneT.
 - o Elk jaar zal dit plafond geüpdatet worden, op basis van nieuwe besluitvorming rondom elektriciteits-infrastructuur en prijsbijstellingen. Op deze manier wordt het garantieplafond elk jaar gelijkgesteld (zowel opwaarts als neerwaarts) aan de verwachte financiering benodigd in de vastgestelde horizonsperiode en de reeds uitstaande schuld onder de garantie.
 - o

Vertrouwelijke bedrijfsinfo
- **Inroepen garantie:** De garantie zal in worden geroepen wanneer TenneT haar verplichtingen niet kan terugbetalen. Er wordt een uitzondering gemaakt dat de garantie niet wordt ingeroepen wanneer dit komt door veranderingen van de wet- en regelgeving door het beleidsdepartement (KGG). Zij zullen dan zelf de daaruit vloeiende kosten moeten dragen.
- **Evaluatie:** Elke 5 jaar zal de gehele instellingsgarantie geëvalueerd worden door het minister van Financiën.
- **Betrokkenheid Parlement en MR:** Ieder jaar zal de instellingsgarantie met het aangepaste plafond worden voorgelegd aan het parlement bij de Voorjaarsnota. Op deze manier wordt het budgetrecht van het parlement op de investeringen in de elektriciteitsnetten vergroot. Een aanpassing van de garantie moet daarnaast jaarlijks langs de MR.

Afwegingskader staatsdeelnemingen instellingsgarantie

Voor risicoregelingen geldt in principe een 'nee, tenzij'-beleid, om de risico's voor de overheidsfinanciën te beheersen en een goede afweging tussen verschillen beleidsinstrumenten te bevorderen. Voor dat laatste is een goede beprijzing van risico's nodig. Om te bepalen of een deelneming eventueel toch in aanmerking komt voor een instellingsgarantie, hebben wij een afwegingskader opgesteld. Een deelneming die voldoet aan de vier onderstaande criteria, kan in aanmerking komen.

- *Overwegende zeggenschap*: Via de instellingsgarantie gaat de staat een vergaande relatie aan met een deelneming en neemt het een financieel risico op zich. Dit is alleen te verantwoorden als de staat ook door overwegende zeggenschap invloed kan uitoefenen op de onderneming. Overwegende zeggenschap wordt in principe verkregen met minimaal een meerderheidsbelang (meer dan 50%). Ook met statutaire bepalingen en/of overeenkomsten met andere aandeelhouders kan overwegende zeggenschap worden verkregen.
- *Mogelijk onder staatssteunregels*: Vanwege het unieke karakter van een instellingsgarantie kan deze niet marktconform vormgegeven worden. Een instellingsgarantie zal door de Europese Commissie in principe als staatssteun worden aangemerkt. Voor sommige deelnemingen geldt echter dat steun aan die onderneming niet als staatssteun kwalificeert. Dit geldt voornamelijk wanneer sprake is van een natuurlijk/wettelijk monopolie van een deelneming², omdat deze niet op een markt actief zijn. Daarnaast kan de Europese Commissie, als er sprake is van staatssteun, om goedkeuring worden gevraagd.
- *Geen verkoop voorzien*: Wanneer voor een deelneming bekend is dat deze eventueel op bepaalde termijn verkocht zou kunnen worden, dan is het niet logisch om een instellingsgarantie te verstrekken.
- *Staatsdeelneming niet inside government*: Wanneer een staatsdeelneming als *inside government* is aangemerkt, dan wordt de schuld van deze staatsdeelneming automatisch opgeteld bij de staatsschuld. Dan vervallen twee belangrijk voordelen van de instellingsgarantie ten opzichte van het volledig lenen via de staat: (1) geen stijging van de staatsschuld en (2) het financiële voordeel zal kleiner zijn dan bij het volledig lenen via de staat. Mocht het niet de voorkeur verdienen om een kapitaalstorting te verstrekken, dan passender om direct via een lening vanuit de staat te financieren in plaats van over te gaan op een instellingsgarantie.

Fin. eco. belang staat

De Nederlandse staat is, in lijn met het beleidskader risicoregelingen, terughoudend met het verstrekken van instellingsgaranties. Bij TenneT is de kapitaalbehoefte een specifieke aanleiding, die voldoende zwaarwegend is gezien het 'nee-tenzij' beleid. Zolang er niet een dergelijk vraagstuk speelt, adviseren wij niet actief een instellingsgarantie aan deze overgebleven deelnemingen te verstrekken.

² Uitzondering hierop is FMO. Hierbij geldt dat er geen sprake is van staatssteun omdat FMO alleen buiten de Europese Unie investeert. De staatssteun regels zijn alleen van toepassing bij effecten op de Europese markt.

Fin. eco. belang staat

Communicatie

Wanneer bij de Voorjaarsnota besloten wordt tot het verstrekken van de instellingsgarantie, dan zal deze keuze dan openbaar worden gemaakt. Parallel zal een Kamerbrief gestuurd worden waarin de keuze voor de instellingsgarantie wordt toegelicht.

Politiek/bestuurlijke context

In de Kamerbrief van september over TenneT (bijlage 1) heeft u aangegeven dat er binnen het Interdepartementaal Beleidsonderzoek Bekostiging Elektriciteitsinfrastructuur gekeken wordt of er naast kapitaalstortingen ook andere manieren mogelijk zijn om netbeheerders te financieren en dat deze informatie wordt benut om bij de Voorjaarsnota 2025 een besluit te nemen.

Informatie die niet openbaar gemaakt kan worden

Deze nota bevat vertrouwelijke bedrijfsinformatie die niet openbaar gemaakt mag worden in het belang van de staat. Als deze nota openbaar wordt gemaakt, worden de betreffende passages gemarkeerd. Het daadwerkelijk verstrekken van de garantie betreft mogelijk koers gevoelige informatie. Momenteel is dit voornemen nog niet concreet genoeg om koersgevoelige informatie te zijn.

³ Voor Invest International en InvestNL geldt dat de Europese Commissie eerdere kapitaalstortingen kwalificeerde als staatssteun, en de Europese Commissie deze heeft goedgekeurd. Een instellingsgarantie zal moeten worden goedgekeurd door de Europese Commissie. De verwachting is dat hier mogelijkheden zijn.

DEPARTEMENTAAL VERTROUWELIJK
TER BESLISSING EN TER BESPREKING

Aan
de minister

12/3

Generale Thesaurie

Persoonsgegevens

nota

TenneT Nederland: uitwerking garantie

Aanleiding

In december heeft u akkoord gegeven op het voornemen tot het verstrekken van een garantie aan TenneT Nederland (TenneT NL) (bijlage 1). We hadden toen een garantie vergelijkbaar met de FMO-garantie voor ogen. We hebben deze garantie onderzocht, maar deze leidt niet tot een financieel voordeel. Bij nader inzien stellen wij daarom nu een andere variant voor. Op 5 maart staat een bespreking met u gepland (zie bijlage 2 voor een overzicht van de besprekpunten). Parallel ontvangt u een nota over (i) het financieel beleid van TenneT Duitsland

Vertrouwelijke bedrijfsinfo

Datum

26 februari 2025

Notanummer

2025-0000045567

Afgestemd met

DJZ, FEZ, IRF, BZ

Bijlagen

1. Nota DLN 545230
2. Overzicht besprekpunten
3. Nota DLN 14568

Beslispunt

- Bent u akkoord met uitwerking van een crediteurengarantie voor TenneT NL?
8 Wij adviseren positief. Indien u akkoord bent, werken we dit in een toetsingskader uit. Wij leggen de aanbieding van het toetsingskader aan de onderaad (REDI – 8 april) ter akkoord aan de minister van KGG en u voor.

Bespreekpunt

- Wat is uw voorkeur voor de plaatsing van de garantie: op de FIN-begroting of, in afwijking van staand beleid, de KGG-begroting? Plaatsing op de KGG-begroting vraagt politieke afstemming met MKGG.

Kern

1. *TenneT heeft twee garantievarianten* Vertrouwelijke bedrijfsinfo
 - Instandhoudingsgarantie: De overheid verplicht zich ertoe om TenneT NL van middelen te voorzien wanneer TenneT NL niet aan zijn financiële verplichtingen richting crediteuren kan voldoen en om TenneT NL niet failliet te laten gaan. Vertrouwelijke bedrijfsinfo

Vertrouwelijke bedrijfsinfo

- Crediteurengarantie: De overheid verplicht zich ertoe om TenneT NL van middelen te voorzien wanneer TenneT NL niet aan zijn financiële verplichtingen richting crediteuren kan voldoen. Mocht TenneT NL hier onverhoopt alsnog niet in kunnen voorzien, dan kunnen de crediteuren direct hun geld claimen bij de Nederlandse staat. Vertrouwelijke bedrijfsinfo

Vertrouwelijke bedrijfsinfo

- De verplichting voor de Nederlandse staat is bij een crediteurengarantie verstrekkender en er komt meer risico bij de staat te liggen. Ook wordt de tucht van de markt minder en mogelijk tot nul gereduceerd.
- Vanwege de kleine kans dat een garantie wordt getriggerd en de financiële voordelen van een crediteurengarantie, adviseren wij de crediteurengarantie verder uit te werken in een Toetsingskader.

2. FFO/Netto schuld TenneT NL heeft invloed op credit rating TenneT Duitsland

Vertrouwelijke bedrijfsinfo

3. De garantie kan op twee begrotingen geplaatst worden:

- Argumenten voor de FIN begroting: Financiën is conform het staande deelnemingenbeleid als aandeelhouder verantwoordelijk voor de financiering van staatsdeelnemingen. Dit is tevens een instrument waarmee Financiën kan sturen op de financiële positie. Financiën heeft hiervoor ook de expertise. De maatregelen uit het IBO Elektriciteitsinfrastructuur om de integrale besluitvorming te verbeteren kunnen worden geïmplementeerd om een prikkel bij KGG te creëren om de financieringsopgave mee te wegen bij de beleidsvorming.
- Argumenten voor de KGG begroting: De financieringsopgave vloeit voort uit wettelijk verplichte investeringen. De aandeelhouder kan investeringen hierdoor *de facto* niet afkeuren, terwijl de beleidsmaker hier wel invloed op kan uitoefenen (bijvoorbeeld wat betreft Wind op Zee). Door de verantwoordingslast bij KGG te beleggen kan, bovenop de maatregelen uit het IBO, een aanvullende prikkel ontstaan voor KGG om de financieringsopgave mee te wegen bij beleidsvorming.
- Indien u kiest voor de KGG-begroting, zal de operationalisering hiervan verder onderzocht worden met KGG.

¹ Dit is de meest knellende ratio waar kredietbeoordelaars naar kijken om de *credit rating* te bepalen.

² TenneT heeft dit bedrag bepaald op basis van de doorrekening van o.a. de 2024 cijfers en de huidige rentestanden. De doorrekening moet nog formeel worden vastgesteld door TenneT en gevalideerd door onze financieel adviseur. Vanwege prudente aannames in het model van TenneT kan de benodigde kapitaalstorting lager uitvallen.

³ TenneT is onder de staatssteunregels niet verplicht tot het betalen van een garantiepremie, voor zover de garantie ziet op de gereuleerde activiteiten.

Toelichting

1. Keuze tussen instandhoudingsgarantie en crediteurengarantie

- Een instellingsgarantie kan op verschillende manieren worden vormgegeven. Bij FMO, de enige staatsdeelneming met een instellingsgarantie, is sprake van een instandhoudingsgarantie die zorgt voor een *AAA rating*.

Vertrouwelijke bedrijfsinfo

Vertrouwelijke bedrijfsinfo

Fin. eco. belang staat

- De kans dat de garantie ooit zal worden aangesproken is klein en de kans dat de Nederlandse staat daadwerkelijk crediteuren moet betalen nog kleiner, omdat:
 - TenneT een kredietwaardige *credit rating* heeft
- en een zeker verdienmodel door de regulering
- Hierdoor zal TenneT in de praktijk altijd in staat moeten zijn om schuld aan te trekken om haar crediteuren te betalen.
- Mocht het risico op wanbetaling zich toch voordoen, dan zou de staat dit normaliter tijdig zien aankomen. Om dit zo goed mogelijk te monitoren zullen additionele informatie-verplichtingen van TenneT NL vereist worden.
- Daarnaast verkrijgt de staat bepaalde instructierechten op het moment dat deze situatie zich voordoet. Mocht blijken dat ondanks die instructierechten het risico op wanbetaling blijft, dan kan de staat zelf nog ingrijpen (zonder dat de garantie wordt ingeroepen), bijvoorbeeld door een lening aan TenneT te verschaffen.
- Mochten deze drie stappen toch niet voldoende zijn, dan moet de staat TenneT NL van middelen voorzien om de schuldeisers te betalen.
- Pas als TenneT om een onvoorziene reden alsnog de crediteuren niet betaalt, kunnen schuldeisers in het geval van een crediteurengarantie bij de staat aankloppen.
- De verplichting voor de Nederlandse staat is bij een crediteurengarantie daardoor verstrekken, maar (i) bereikt wel het beoogde doel (een *AAA credit rating* en daarmee een financieringsvoordeel), (ii) heeft een kleine kans om ingeroepen te worden en
- In beginsel heeft een garantie geen gevolgen voor de EMU-schuld. In geval van een risicodekkende premie ontstaat een bate voor het EMU-saldo.
- Er is een risico dat TenneT op termijn wordt geclassificeerd als sector overheid. Dan gaat de schuld van TenneT in de staatschuld. Dit risico is er altijd en het CBS heeft aangegeven dat het mogelijk is dat de garantie dit risico op termijn vergroot. Het is echter onduidelijk hoe groot dit risico is en daarnaast blijft de uiteindelijke beoordeling hiervan aan Eurostat. De crediteurengarantie verhoogt mogelijk dit risico.

Vertrouwelijke bedrijfsinfo

Vertrouwelijke bedrijfsinfo

Vertrouwelijke bedrijfsinfo

Vertrouwelijke bedrijfsinfo

Vertrouwelijke bedrijfsinfo

- Onderstaande tabel bevat een overzicht van de twee opties:

	Instandhoudingsgarantie	Crediteurengarantie
Verplichting Nederlandse staat • TenneT NL van middelen te voorzien als TenneT NL crediteuren niet kan betalen. • TenneT NL nooit failliet laten gaan.	• TenneT NL van middelen te voorzien als TenneT NL crediteuren niet kan betalen. • Indien het ondanks deze middelen TenneT niet lukt om crediteuren te betalen, kunnen crediteuren direct hun geld claimen bij de Nederlandse staat.	
	<i>Conclusie:</i> de crediteurengarantie resulteert in een verstrekkendere verplichting voor de Nederlandse staat. Indien TenneT NL onvoorzien crediteuren niet betaalt, ontstaat er bij een crediteurengarantie een directe relatie tussen de schuldeisers en de staat. De staat verplicht zich ertoe de gelden aan de crediteuren direct en onvoorwaardelijk over te maken. ⁴ Mogelijk kan dit ook leiden tot minder tucht van de markt.	
Financieel effect	Vertrouwelijke bedrijfsinfo	
	<i>Conclusie:</i> de crediteurengarantie leidt tot de gewenste <i>AAA rating</i> en zorgt voor lagere rentekosten voor TenneT en een besparing van minimaal ~ € 165-250 mln. per jaar aan rentekosten uitgaande van de verwachte schuld in 2032.	
Risico Nederlandse staat • Bedrag waar de Nederlandse staat garant voor staat • Kans dat garantie wordt ingeroepen	• Bedrag is nagenoeg gelijk aan de crediteurengarantie. • Kans dat garantie wordt ingeroepen is klein. Dit komt mede ook, omdat de garantie zelf ook vertrouwen geeft.	• Bedrag is nagenoeg gelijk aan de instandhoudingsgarantie.⁵ • Kans dat garantie wordt ingeroepen is klein. De kans is zelfs nog kleiner, omdat TenneT NL een <i>AAA rating</i> krijgt door de verstrekte garantie. Door de hogere rating kan TenneT NL makkelijker schuld aantrekken en wordt de kans dat TenneT NL niet aan zijn verplichtingen kan voldoen kleiner.
	<i>Conclusie:</i> beide garanties brengen weinig risico met zich mee, maar de crediteurengarantie leidt door de hogere rating tot een nog kleiner risico.	
	Vertrouwelijke bedrijfsinfo	
	Vertrouwelijke bedrijfsinfo	
Precedentwerking	Overeenkomstig met de FMO garantie die op dit moment de enige bestaande	Een verstrekkendere garantie dan de FMO garantie. Dit kan leiden tot een precedent

⁴ Dit leidt tevens tot administratieve handelingen voor de Nederlandse staat.

⁵ Het bedrag is iets lager, omdat de rentelasten waar de overheid garant voor staat kleiner zijn.

instellingsgarantie is verstrekt aan een staatsdeelneming.

voor andere staatsdeelnemingen.⁶ Een crediteurengarantie drijft mogelijk nog verder af van de doelstelling van het risico- en garantiekader, namelijk het oplossen van marktfalen.

2. Impact garantie TenneT Nederland op credit rating TenneT Duitsland

Vertrouwelijke bedrijfsinfo

- De garantie gaat gelden voor twee groepen obligaties:
 - De nieuwe obligaties van TenneT NL: Deze obligaties worden in de toekomst uitgegeven met de garantie. Hierdoor zal TenneT een relatief lagere rente over deze obligaties betalen dan wanneer ze obligaties uitgeven zonder de garantie (verschil tussen de rentekosten van een *A-minus* en *AAA rating*). Het verschil in rente zal ~0,5% zijn. Dit verschil zal TenneT NL als garantiepremie aan de Nederlandse staat betalen. Hierdoor betaalt TenneT NL dus eigenlijk net zo veel voor haar schuld als nu, waardoor de garantiepremie voor marktconformiteit zorgt.
 - De huidige obligaties van TenneT: Deze obligaties zijn uitgegeven in de huidige situatie (dus zonder garantie). Dit is dus met de *A-minus rating* van TenneT. De rentelasten blijven na het verplaatsen van de obligaties hetzelfde (dus gelijk aan *A-minus rating*). Deze obligaties worden onder de garantie gebracht, Vertrouwelijke bedrijfsinfo
Vertrouwelijke bedrijfsinfo Wanneer TenneT de garantiepremie zou moeten betalen over deze schuld, dan is sprake van een dubbele betaling. Want er moet worden betaald voor de *A-minus*, en nog eens 0,5% extra omdat ze onder de garantie zijn komen te vallen. Het is de vraag of dit marktconform is.
- Wij onderzoeken daarom de optie om voor deze obligaties geen premie te vragen. Hierdoor voorkomen we ook een gedeelte van de kapitaalstorting voor TenneT NL.

Vertrouwelijke bedrijfsinfo

⁶ Zoals in de vorige nota aangegeven (bijlage 1), is het aantal deelnemingen dat eventueel in aanmerking komt voor een garantie klein. Er kan bij elke deelneming altijd een aparte afweging gemaakt worden welk instrument passend is. U ontvangt binnenkort een verdiepende nota over het totaal aan uitstaande garanties in Nederland, inclusief een internationale vergelijking.

⁷ TenneT heeft dit bedrag bepaald op basis van de doorrekening van o.a. de 2024 cijfers en de huidige rentestanden. De doorrekening moet nog formeel worden vastgesteld door TenneT en gevalideerd door onze financieel adviseur. Vanwege prudente aannames in het model van TenneT kan de benodigde kapitaalstorting lager uitvallen.

3. *Plaatsing op de Rijksbegroting*

De garantie kan op twee begrotingen geplaatst worden:

- Argumenten voor de FIN begroting:
 - *Aandeelhouder verzorgt de financiering.* Financiën is conform het staande deelnemingenbeleid als aandeelhouder verantwoordelijk voor de financiering van staatsdeelnemingen. Ook eerdere kapitaalstortingen in bijv. TenneT en de garantie van FMO zijn op de FIN-begroting verantwoord.
 - *Aandeelhouder stuurt voor zo ver mogelijk op de financiële positie.* De staat als aandeelhouder stuurt op de financiële positie van deelnemingen door bijvoorbeeld het stellen van rendementseisen en door financieringsbeslissingen. Financiën heeft hiervoor de expertise. Als de garantie/financiering op de KGG begroting komt, kan Financiën haar taak als aandeelhouder (een gezonde deelneming) mogelijk moeilijker waarborgen en moet de betrokkenheid op een andere wijze goed worden geborgd.
 - *Prikkel bij KGG voor meewegen financieringsopgave kan via verbetering van de integrale besluitvorming.* De maatregelen uit het IBO Elektriciteitsinfrastructuur om de integrale besluitvorming te verbeteren kunnen worden geïmplementeerd om een prikkel bij KGG te creëren om de financieringsopgave mee te wegen bij de beleidsvorming.
- Argumenten voor de KGG begroting:
 - *Financieringsopgave vloeit voort uit wettelijke verplichte investeringen.* KGG is beleidsverantwoordelijk voor de wettelijke taken die TenneT NL uitvoert. De aandeelhouder kan investeringen hierdoor *de facto* niet afkeuren (99% is wettelijk verplicht), terwijl de beleidsmaker hier wel invloed op kan uitoefenen (bijvoorbeeld wat betreft Wind op Zee).
 - *Sturing op beleid kan worden verbeterd door verantwoordingslast bij KGG te beleggen.* Vanuit begrotingsperspectief is het uitgangspunt dat de beleidsverantwoordelijke minister de verantwoordingslast draagt. Door deze verantwoordingslast bij KGG te beleggen kan, bovenop de maatregelen uit het IBO, een aanvullende prikkel ontstaan voor KGG om de financieringsopgave mee te wegen bij beleidsvorming.

Communicatie

Wanneer bij de Voorjaarsnota besloten wordt tot het verstrekken van de garantie, dan zal deze keuze openbaar worden gemaakt. Parallel zal een Kamerbrief gestuurd worden waarin de keuze voor de crediteurengarantie wordt toegelicht. Bijlage 3 bevat een overzicht van de planning.

Politiek/bestuurlijke context

- Op 17 september 2024 heeft u een Kamerbrief verstuurd waarin u de kamer informeert over onder andere de structurele oplossing voor de kapitaalbehoefte TenneT Nederland.
- Op 19 december is een Kamerbrief gestuurd met een stand van zaken rondom TenneT Duitsland. Deze Kamerbrief is geagendeerd voor een nog in te plannen commissiedebat staatsdeelnemingen.

Informatie die niet openbaar gemaakt kan worden

Deze nota bevat vertrouwelijke bedrijfsinformatie die niet openbaar gemaakt mag worden in het belang van de staat. Als deze nota openbaar wordt gemaakt, worden de betreffende passages gemarkeerd.

Veel dank voor het
gestructureerde
overzicht!

ien

DEPV
TER BESLISSING

Aan

de minister

29/3

Eelco

Generale Thesaurie
Directie Deelnemingen

Persoonsgegevens

nota

Kamerbrief Structurele oplossingen TenneT Nederland en
TenneT Duitsland

Datum

25 maart 2025

Notanummer

2025-0000026400

Afgestemd met

FEZ, IRF, DJZ, BBL, COM

Bijlagen

1. Nota DLN 45567 – TenneT Nederland: uitwerking garantie
2. Nota DLN 47500 – TenneT Duitsland: financieel beleid en backstop
3. Nota IRF 78666 – Opvolging vragen TenneT dividend en backstop
4. Kamerbrief (openbare deel): Structurele oplossingen TenneT Nederland en TenneT Duitsland
5. Bijlage 1 Kamerbrief: Toetsingskader instellingsgarantie TenneT Nederland
6. Contract instellingsgarantie TenneT Nederland
7. Bijlage 2 Kamerbrief: Beleidskeuzes uitgelegd TenneT Duitsland
8. Aanbiedingsformulier REDI

Aanleiding

Recent bent u akkoord gegaan met de uitwerking van een garantie voor TenneT Nederland (bijlage 1). Ook hebben wij de structurele oplossing voor TenneT Duitsland met u besproken (bijlage 2). Vervolgens bent u geïnformeerd over de budgettaire verwerking van de *backstop* en bent u akkoord gegaan met het direct herinvesteren van het dividend van TenneT Duitsland (bijlage 3). In deze nota leggen wij aan u voor: (i) de *backstop*, (ii) de openbare delen van de parlementaire stukken en (iii) de aanbieding van deze stukken aan de REDI.

Vertrouwelijke bedrijfsinfo

Beslispunten

- i. Bent u akkoord met het voorstel voor de backstop voor TenneT Duitsland om in totaal € 7,3 mld. voor TenneT Duitsland te reserveren bij Voorjaarsnota 2025? Hiervan zal € 3,0 mld. op de FIN-begroting komen en € 4,3 mld. op de Aanvullende Post (AP).
- ii. Bent u akkoord met de openbare delen van (u hoeft dit nog niet te ondertekenen):
 - o de Kamerbrief 'Structurele oplossingen TenneT Nederland en TenneT Duitsland' (bijlage 4);
 - o het Toetsingskader instellingsgarantie TenneT Nederland (bijlage 5) en het garantiecontract tussen TenneT en de Nederlandse staat (bijlage 6) (dit zal pas getekend worden na de goedkeuring van het parlement);
 - o het kader Beleidskeuzes uitgelegd TenneT Duitsland (bijlage 7).
- iii. Bent u akkoord met het aanbieden van bovenstaande stukken aan de REDI (8 april)? Wij adviseren positief op de bovenstaande punten. Indien u akkoord bent, verzoeken wij u het REDI aanbiedingsformulier te ondertekenen (bijlage 8). De stukken worden parallel aan de minister van KGG voorgelegd.

Kernpunten

Vertrouwelijke bedrijfsinfo

Tabel 1: Budgettaire verwerking TenneT Duitsland VJN2025

In miljoenen euro	2025	2026	2027	2028	2029	2030
Financiënbegroting						
1 <i>Reservering kapitaalstorting TenneT Duitsland</i>	3.000	0	0	0	0	0
Aanvullende Post						
2 <i>Reservering kapitaalstorting TenneT Duitsland</i>	0	0	2.150	2.150	0	0
Totaal (niet saldorelevant)	3.000	0	2.150	2.150	0	0

- Wij adviseren de € 7,3 mld. nu al te reserveren op de begroting, Vertrouwelijke bedrijfsinfo

Vertrouwelijke bedrijfsinfo

ii. **Parlementaire stukken**

- De Kamerbrief (bijlage 4) bevat de volgende kernboodschappen:
 - Wij verkrijgen meer en tijdig inzicht in de investeringsagenda van TenneT Nederland en TenneT Duitsland en nemen maatregelen om de investeringsagenda waar mogelijk te beheersen.
 - Een instellingsgarantie voor TenneT Nederland is opgenomen in de VJN 2025. Hiermee kan, na parlementaire goedkeuring, op structurele wijze in de financieringsbehoefte van TenneT Nederland worden voorzien.
 - De deelname van private investeerders in TenneT Duitsland wordt op dit moment nog steeds als de beste structurele oplossing voor de Duitse kapitaalbehoefte gezien.
 - Een reservering voor stortingen in TenneT Duitsland is opgenomen in de VJN 2025. Zie hierboven bij i.
 - De interesse in de markt zal in mei en juni verder door TenneT worden onderzocht. Begin juli is het keuzemoment voorzien tussen de onderhandse uitgifte en de beursgang.
 - Vertrouwelijke bedrijfsinfo
 - Het Nederlandse deel van de leningsfaciliteit zal bij Miljoenennota 2026 vrijvallen. De noodzaak van het Duitse deel van de lening wordt bij het eerste begrotingsmoment na het volledig afronden van de transactie opnieuw gewogen (naar verwachting VJN 2026).
- De belangrijkste elementen van het Toetsingskader (bijlage 5) en het contract tussen TenneT en de Nederlandse staat (bijlage 6) zijn:
 - Garantieplafond van € 52 miljard: TenneT kan niet meer schuld aantrekken onder de garantie dan het garantieplafond. Het plafond bestaat uit: (1) de reeds uitstaande schuld, (2) de verwachte financieringsbehoefte om alle wettelijke verplichte investeringen te financieren, (3) de financieringsbehoefte die nodig is voor het nog niet wettelijk verplichte windpark Doordewind II (omdat hierover in mei wordt besloten door het kabinet).
 - Garantiepremie: De garantiepremie zal bij elke afzonderlijke schulduitgifte van TenneT Nederland bepaald worden. Hierbij wordt gekeken wat het verschil is tussen de rente die TenneT betaalt voor de schuld die het ophaalt met de garantie en de rente als TenneT geen garantie zou hebben (A- rating). De huidige verwachting is dat deze premie ~0,5% is, echter kan deze veranderen door marktontwikkelingen.

Er zal geen garantiepremie worden geheven op de huidige schuld van TenneT, omdat deze is uitgeven in de periode toen de garantie er nog niet was.

- o Looptijd en opzegtermijn: Er is geen einddatum vastgesteld. Er is wel een opzegtermijn van 12 jaar opgenomen. Hiermee kan TenneT obligaties aantrekken met een looptijd van maximaal 12 jaar. Daarnaast is vastgelegd dat de garantie niet voor 2031 opgezegd kan worden.
- Het kader Beleidskeuzes uitgelegd (bijlage 7) is verplicht volgens art. 3.1 van de Comptabiliteitswet. Hierin wordt de reservering voor de kapitaalstorting in TenneT Duitsland nader toegelicht. Voor de instellingsgarantie volstaat hiervoor het invullen van het toetsingskader.

Toelichting

Communicatie

De communicatie-insteek, waaronder een woordvoeringslijn wordt later aan u voorgelegd.

Politiek/bestuurlijke context

- Op 17 september 2024 heeft u een Kamerbrief verstuurd waarin u de Kamer informeert over de structurele oplossing voor de kapitaalbehoefte TenneT Nederland.
- Op 19 december 2024 is een Kamerbrief gestuurd met een stand van zaken rondom TenneT Duitsland. Deze Kamerbrief is geagendeerd voor een nog in te plannen commissiedebat staatsdeelnemingen.
- Op 11 maart 2025 heeft lid Idsinga (NSC) verzocht om een debat met u en de minister van Klimaat en Groene Groei n.a.v. het artikel 'TenneT verhoogt opnieuw investeringsplan met tientallen miljarden'. Dit debat is nog niet ingepland.

Informatie die niet openbaar gemaakt kan worden

Deze nota bevat vertrouwelijke bedrijfsinformatie die niet openbaar gemaakt mag worden in het belang van de staat. Als deze nota openbaar wordt gemaakt, worden de betreffende passages gemarkeerd.